భూమి పుత్రుడు

కరకర పొద్దుబొడిచి బారెడెక్కి గయ్యాలి పెళ్లామ్మీద గంగిరెద్దు మొగుడి కోపంలా చిటపటలాడ్తుంది. మక్కచేను మధ్య ఎత్తైన మంచె. ఆ మంచె కింద గొంగడి, గొంగడి మీద తిరుపతి చేతికీ, మూతికీ మధ్య బీడీ మీద బీడీ కాలి మసైపోతోంది. చూపులు మక్క కర్రల మీద తచ్చాడుతున్నై.

తల్లీదండ్రీ లేని అనాథ బాల లాగుంది చేను, రంగుమారి వాడిపోయిన ఆకులు దండానికి ఆరేసిన తుండుగుడ్డల్లాగున్నాయి. ప్చ్... కంకిపట్టే దశ. పెళ్లీడు కొచ్చిన నిరుపేద కన్నెపిల్లకు కళ్లు బోయినట్టు – వానచినుకు లేక పొట్టకొచ్చిన చేను మట్టిగొట్టుకుపోతోంది.

మఘ రైతుకు పగ అని ఎవరన్నారో గాని అది అక్షరాలా నిజమైంది. మఘపోయి పుబ్బ వచ్చింది. అయినా వానజాడ లేదు. చెరువు తడారి పోయింది. పొలాలు బీటలుబారి నోళ్లు దెరిచినై. నోరు తెరిస్తే నోరెడు ఎండ. గడ్డిలేక పశువులు పరేశానైపోతున్నై.

"ఏంది తిరుపతన్నా గట్ల జూత్తున్నవ్?" వెనకనుంచి వచ్చి పలకరించాడు మల్లారెడ్డి.

బీడీ పొగతోబాటు గుండెల్లోంచి ఓ గట్టి నిట్టూర్పు వెలువడింది. జీవం లేని చూపులు మల్లారెడ్డి వైపు మళ్లినై.

"పచ్చదనం మాయమైన చేనుం జూత్తుంటే పానం గిలగిల కొట్టుందిరా మల్రెడ్డీ!" అంటూ మల్లారెడ్డి చేతి సాయంతో లేచి తుపుక్కున ఉమ్మేశాడు. కరుకు బీడీ కిర్రుచెప్పుకింద నలిగిపోయింది. ఇద్దరూ ఇంటిమొహం పట్టారు.

"మక్క కర్రల్ని జూత్తుంటే మనసు పాడైపోతుంది. వరి కర్రల్ని జూత్తుంటే కడుపుల చల్లజేసినట్టైతుంది. ఏ జన్మల ఏ పాపం చేసినమో!"

".....ఎంత జూచినా గంతే ఉందన్నా!"

"సొరాజ్జెమెచ్చి చానేండ్లైంది గాని అదెక్కడుందో మనకింకా దెల్వదురా!"

"అక్కడెక్కన్నో వరదలొచ్చి ఊర్లు కొట్టకపోవట్టె. మనం వానల్లేక చావ వడ్తిమన్నా!"

"రోహిణిల వానలు వడ్తే రోకలిబండలోలె కంకు లొస్తయంటరు కానీ, ఏది.... వాననే లేకపాయె. భూమిలేసిన ఇత్తనాలు బాయిలేసిన బండల్లె అటే పాయె!"

"నాలుగేండ్లనుంచి మన గడ్డమీద గదే ఆటనాయె. ఇంగ యవసాయం ఎట్లా జెయ్యాలెనో, మనమెట్లా బతకాల్నో..." మల్లారెడ్డి మనసు విలవిల్లాడింది.

"ఓట్లతోని సీట్లకెక్కిన పెద్దమనుషులకు చీమకుట్టినట్టు గూడ లేదాయె. ఎలక్షన్లు వచ్చినప్పుడు నోటికొచ్చినట్టు జెప్పిరి. మనం గొర్రెలోలె తలకాయూపితిమి. గిదేందని అడగకపోతిమి. దేనిమీద గుద్దుమంటే దానిమీద గుద్దిపారేస్తిమి...."

ఐతా చంద్రయ్య

మాటల మధ్యలో ఊళ్లోకొచ్చేశారు. సూర్య ప్రతాపం పదునెక్కింది. జనసంచారం లేక బజారు, బంజరు భూమిలాగుంది.

ఇంట్లోంచి పగలు బయటకు రావాలంటే పగబట్టిన పామును జూచినట్టు నరాల్లో వింత ప్రకంపనాలు. ఇంట్లో కూచుంటే ఇంటిమీది గుడ్డలు చెమటకు తడిసి ముద్దలైపోతున్నె.

గల్లీలో పదిమంది పిల్లలు కప్పతల్లి పాడుకుంటూ ఇల్లిల్లు దిరుగుతున్నారు. ఇద్దరు పిల్లలు రోకలిబండను చెరోవైపు భుజానికెత్తుకున్నారు. దాని మధ్యలో బట్టపేగుతో కట్టిన కప్పపిల్ల.

"వానల్లు కురవాలె వానదేవుడా!

వరిచేన్లు పండాలె వానదేవుడా!

చినుకు చినుకు రాలాలె వానదేవుడా!

చెరువులన్ని నిండాలె వానదేవుడా!

వానదేవుడా! ఓ వానదేవుడా!"

పాడుతూ ఇంటిముందు నిల్చున్నారు. ఇంటి ఇల్లాలు కడివెడు నీళ్లు దెచ్చి రోకలిబండమీదా, దాన్నెత్తుకున్న పిల్లలమీదా కుమ్మరించింది. ఇదే విధంగా ఇంకోఇల్లు... ఇలా చేస్తే వానదేవుడు కరుణిస్తాడని నమ్మకం. మరోరోజు ఈశ్వరాలయం గర్భగుడిని సగంవరకు మూసేసి ఇంటికొక్కరు బిందెతో బయల్దేరారు.

అడుగంటుతున్న మోటబావుల నుండి నీరు దెచ్చి గర్భగుడిలో పోశారు. భర్తకు జలాభిషేకం జరిగితే భార్య గంగమ్మ సంతోషిస్తుందని విశ్వాసం.

రోజులు గడుస్తున్నాయే గాని పరిస్థితిలో మార్పులేదు.

మోటబావుల్లో నీళ్లున్నాయనే ధైర్యంతో వరి అలికేశారు, నెలక్రితం. పగలు కరెంటు రాదు. ఏ రాత్రో వచ్చి రైతుల్ని కబడ్డీ ఆడిపిస్తుంది. చుట్టం చూపులా ఇట్టే వచ్చి అట్టే మాయమైపోతుంది. లోవోల్టేజితో ఇంజన్లు కాలిపోతున్నె. కరెంటుకోత రైతుల గుండెకోత కొచ్చింది.

పుబ్బ దాటింది. బావుల్లోని నీరు మాయమైపోతోంది. రైతు నెత్తికి చేతులొచ్చినై. చేదబావుల్లో గంగరాళ్లు బోసిబోతున్నె. తాగు నీటికి కరువొచ్చింది. వేరే ఊళ్లనుండి నీళ్లు దెచ్చి అమ్ముతున్నారు.

"నాయినా! మన మక్కచేనెట్లుందే?"

రెండు నెలలు అమ్మమ్మ ఊళ్లో ఉండి ఆ రోజే వచ్చిన కూతురు పద్మ - సాయంత్రం అరుగుమీద కూచున్న తిరుపతి నడిగింది. పెళ్లికెదిగిన కూతుర్ని చూడగానే మొహం మాడిపోయిన మక్క కర్రలాగైంది. ఆకాశం వైపు చూస్తున్నాడు.

"గా పిల్ల గట్లడిగితే చెప్పవేందిరా తిరుపతీ!" అదే అరుగుమీద మరోపక్క గోడకొరిగి కూచున్న తండ్రి అడిగాడు. ఎనభయ్యేళ్ల వృద్ధుడతడు. చుట్ట దమ్ము గట్టిగా లాగి వదిలాడు. దగ్గుతో ఆయాసం వచ్చేసింది.

"నీ కొడుకునేం జెప్పుమన్నవ్ మామా? పేరుకు వానాకాలమైనా ఎండ కాలం కంటే అన్యాయమైపాయె. మక్కచేను మంట్ల గలిపె. వరి పేరుకు లేకుండాపాయె. అప్పు పుట్టవాయె. పొయ్యి మీద కుండెక్కుడే కష్టమైపాయె. ఇంగ దాని పెండ్లెట్ల జెయ్యాల్నో!" భార్య దేవమ్మ కళ్లు మసకబారినై.

"అన్యాలమైపాయె బిడ్డా!" ముసలాయన చేతిలోంచి చుట్ట జారిపోయింది. ఆరాటం ఆకాశాన్నందుకుంది.

"చేమ చూసొస్తానంటే చాతగాకపాయె. కట్టె పట్టుకుని ఇంట్ల దిరుగుడే కష్టమైపో వట్టె..."

"నేనింకేం జెయ్యాలె నాయినా?" తిరుపతి కాళ్లుజారి అరుగు కిందికి వేళ్లాడినై. "రోహిన్ల వాన వడె. దుక్కిదున్నితిమి. నీ కోడలూ. నేను రెక్కలు ముక్కలు జేస్కుంట ఇత్తనాలేస్తిమి. సంచెడు మందు జల్లితిమి. నాల్గురోజులాగి నాల్గు చినుకులు పడె. మక్క తల జుట్టు యేసెటప్పుడు యూరియా చల్లితిమి. వాన పత్తా లేకపాయె. ఇత్తనాలకు, మందులకు చేసిన అప్పుల పెరిగిపోతున్నై గాని పంట రాకపాయె. అప్పులోడు గుంజులాడవట్టె...." తిరుపతి గొంతులో బొద్దింకలు పాకుతున్నట్టుంది.

"ఉత్తర్ల వానలురిమికొడితే పాములు తరిమికొట్టయంటరు. ఏది మామా ఉత్తర గూడా ఉత్తదైపాయె. దేవుడు పగవట్టినట్టుంది.!" దేవమ్మ కళ్లల్లో నీళ్లు దిరిగినై.

"పాపం పెరిగిపోయిందమ్మా! ఇంగ్లీషోల్ల జమానా జూస్తి. నైజం జమానా జూస్తి పల్లెల్ని పట్టించుకునేటోడే లేడు. మాటలు జెప్పి మూటలు దొబ్బి పోతుండ్రు... ముందటి జమానల గిట్ల లేకుండె. నాలుగైదేండ్లకోసారి కాలం బోయినా అటెన్క పుష్కలంగా వానలు వడేవి. ఇప్పుడేమో నాలుగైదేండ్లకోసారి గూడా కాలం గాకపాయె. గడ్డిలేక పశువుల్ని ప్యాక్టరీ కమ్మవట్టిరి..." ఆకాశం వైపు చూస్తూ తెల్లని గడ్డం పుయిక్కుంటుంటే ముసలయ్యకు దగ్గుతెర ముంచుకొచ్చింది. మాటలాగిపోయినై.

"మరి తిండిగింజలెట్ల నాయినా?" పద్మ గుండె బేజారైపోయింది.

"ఏదన్నా కూలి పంజేసుకుంటే బాగుండు."

"కూలి పనులిక్కడెక్కడ దొరుకుతై బిడ్డా? పట్నం బోవాలె?"

దేవమ్మకు కడుపులో దేవినట్టుంది.

"ఔన్నాయినా! పట్నంబోక తప్పదు!" తిరుపతి అందుకున్నాడు. - "అక్కడేదన్నా కూలినాలి దొరుకుద్ది. పొట్ట నిండుద్ది. పద్మ పెండ్లి గూడ అక్కడనే చెయ్యొచ్చు!"

ముసలయ్య వెన్నుపూసలో వానపాము పాకింది.

"మరి...మన భూమి...?" భృకుటి పీటముడి పడింది. నుదిటి మీద అనుభవ రేఖలు అల్లిబిల్లిగా అల్లుకుపోయినై.

"కష్టకాలమొచ్చిందె మామా!" పొత్తికడుపులోంచి ఎసరులా పొంగుకొస్తున్న దుఃఖాన్నాపు కోవడం దేవమ్మకు కష్టమైపోయింది.

"నిన్ననే పట్నం నుంచి మనకు అప్పిచ్చిన సావుకారొచ్చిండు. ఐతే అప్పు దీర్చు, లేకపోతే భూమి అమ్ముమని తగాదా చేసిండు. మన భూమిల ఆయిల్ మిల్లేస్తడట నాయినా!"

"ఐతే... నువ్వేమన్నావురా?"

"ఇంకా అనేదేముందీ? భూమి అమ్మేసి బయానా దీసుకున్న. అప్పులు పోంగా మిగిలిన పైసల్తోని పద్మ పెండ్లి జెస్తాం!" చావు కబురు చల్లగా చెప్పేసి రుమాలుతో కళ్లద్దుకున్నాడు.

ముసలాయన నెత్తిమీద పిడుగుల వర్షం కురిసింది. కడుపుల పేగుల్ని కరకర కోసినట్టనిపిస్తుంది.

రాత్రయింది. అన్నం సయించలేదు. బూడిద కుప్పమీద కుక్కలాగ కుక్కిమంచంమ్మీద ఎంతసేపు బొర్లినా నిద్ర రావడంలేదు.

ఇల్లు గడవాలంటే ఈ ఇంట్ల పుట్టి పెరిగిన దున్నపోతుల్ని అమ్మితిమి. అవి మేతకుపోయినయో, కోతకు పోయినయో తెల్వకపాయె. ముత్తాతల కాలంనుండి అన్నంబెట్టిన భూమి అమ్ముడైపోయిందా? చిన్నప్పుడు నేనాడుకున్న భూమి, నా చెమటతో తడిసిన మట్టి, నన్ను కన్నతల్లిలా ఆదుకున్న అన్నపూర్ణ... నాది కాకుండా పోయిందా? చచ్చిన నా తాతా, తండ్రీ, నా భార్య అందులోనే బూడిదైపోయింద్రు. నేను ఛస్తే నా శరీరం పరాయి భూముల పాలు గావాల్నా? భూమాతా! తల్లీ! నా మీద - కోపమొచ్చిందామ్మా? నిన్ను నమ్ముకున్న రైతు నిలువు దోపిడి కావల్సిందేనా? నీకూ, నాకూ ఋణం తీరిపోయిందమ్మా!... రక్తంలోని ప్రతి అణువూ రంపపుకోతకు గురవుతోంది. ఎదలోంచి తన్నుకొచ్చిన వేదన కరిగి కంటిధారలై దిండును తడిపేస్తుంది.

దగ్గు....ఒకటే... దగ్గు... ఖణేల్ ఖణేల్‌మనే దగ్గు. ఇల్లంతా దద్దరిల్లుతోంది. దమ్ము ఆడడం కష్టమైపోతోంది.

"ఏమైంది నాయినా?" తిరుపతి పరిగెత్తుకొచ్చాడు.

శ్రీరాముడు బంగారు లేడికై పరుగెత్తాక 'హా! లక్ష్మణా!' అన్న పిలుపు విన్న సీతలా కలతచెందింది దేవమ్మ, పద్మను లేపి పక్కింటికి పంపించింది.

జనాలంతా మంచం చుట్టూ మూగారు.

"హమ్మా! హయ్యా... హబ్బో....!" ఒక్క నిమిషం తెరిపిస్తే నాలుగు నిమిషాలు దగ్గుతున్నాడు. ముసలయ్య.

"ఏమైంది మామా?" దేవమ్మ తల పట్టుకుంది.

"భయమైతుంది. తాతా!" బావురుమని ఛాతీ నిమిరింది పద్మ.

ముసలయ్య ఆయాసం ఎక్కువైంది. గొంతు మొద్దుబారి పోతోంది

"ఏ..యేడ్వ...వొ...ద్ద...మ్మా...!" వణుకుతున్న చేతులు మనమరాలి తల నిమిరాయి. దగ్గుతో ఛాతీ ఎగిరెగిరిపడ్తోంది. దమ్ము పెగలక కడుపు కొలిమి తిత్తిలాగైంది.

"నా...భూ....భూమి....నా....భూ....మి....భూ....." మరో పెద్ద దగ్గుతెర, రాళ్లు గొడ్తున్న సుత్తి దెబ్బల్లా.

గొంతు తెగ్గోసిన మేకలా భూమిపుత్రుడు కొట్టుకుంటున్నాడు. తిరుపతి, దేవమ్మ, పద్మలు గుండెలు బాదుకుంటున్నారు. దగ్గూ, దమ్మూ ఒకేసారి ఆగిపోయినై. నోరు తెరుచుకుంది- పిట్ట పిల్లలా.

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వార పత్రిక, 7 సెప్టెంబర్, 1998
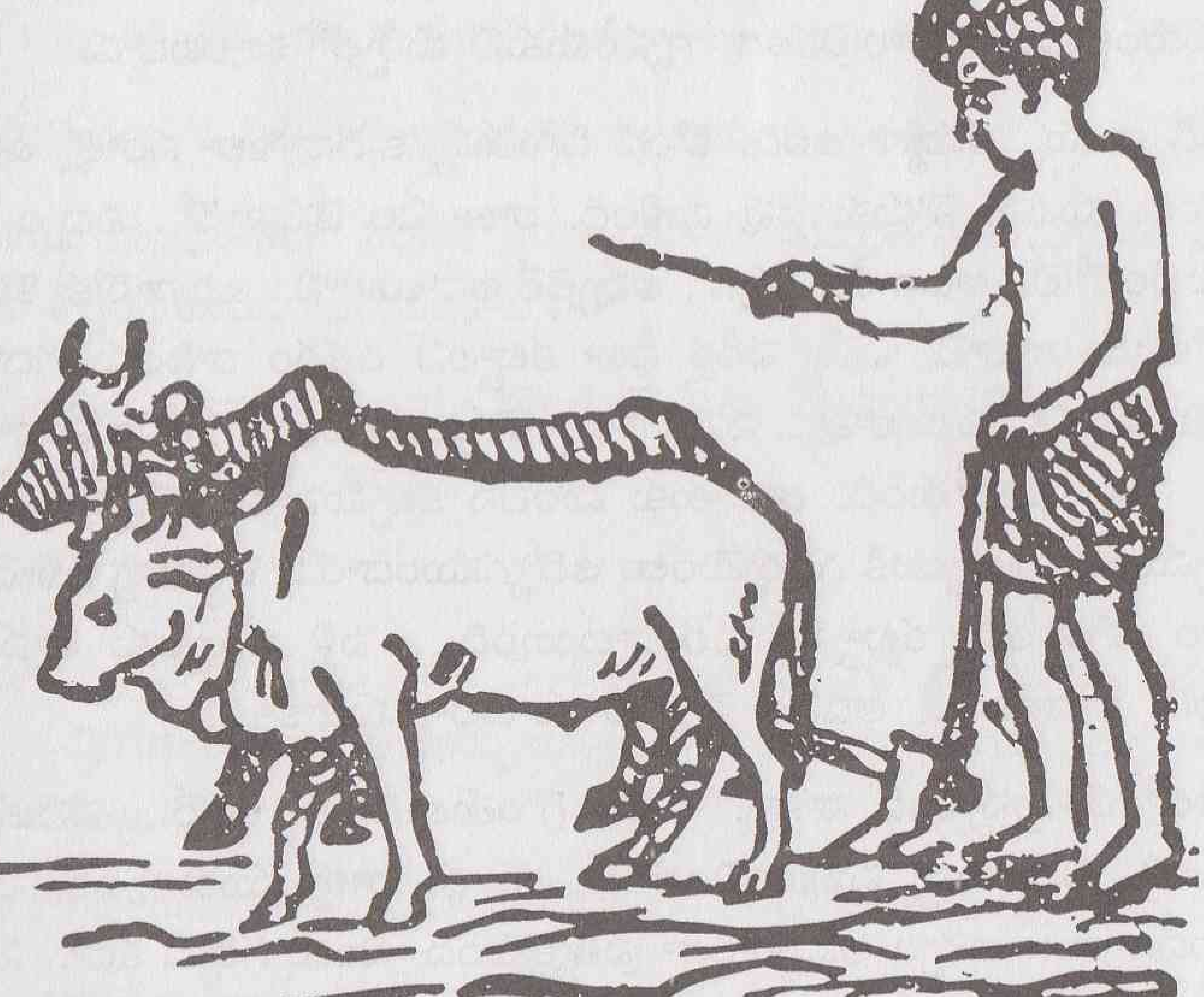
* * * * *